

Anarhizam i druge prepreke na putu prema anarhiji

Bob Black

1985

Nema potrebe davati nove definicije anarhizma — bilo bi stvarno teško unaprijediti one koje su još davno dali svi ti slavni i mrtvi autori. Nema potrebe da se zadržavam na njegovim poznatim -izmima: anarhokomunizmu, anarhoindividualizmu, itd. Sve to je već obrađeno u obaveznoj literaturi. Znatno važnije pitanje je zašto danas nismo bliže anarhiji nego u vrijeme Godwina, Proudhona, Kropotkina i Emme Goldman? Postoji puno razloga, ali ono čime bi se najviše trebalo baviti su prepreke koje stvaraju sami anarhisti i koje bi, prije ostalih, trebalo ukloniti. Naravno, to je moguće učiniti, iako ne i vjerojatno.

Nakon toliko godina pažljivog promatranja i povremenih bučnih upada u anarhističke krugove stvorio sam mišljenje da su upravo anarhisti glavni, a vjerujem i sasvim dovoljan razlog zbog kojeg je anarhija ostala samo privid, bez čarobne riječi koja bi ga stavila u pokret. Većina anarhista je, budimo iskreni, potpuno nesposobna za život zasnovano na osobnoj autonomiji i suradnji. Mnogi jendostavno nisu dovoljno obrazovani. Uporno se drže svojih klasika i druge interne literature, potpuno zatvoreni za šire znanje o svijetu u kojem živimo. Zbog straha, povezuju se sa sebi sličnima uz prešutnu suglasnost o nekritičnosti prema mišljenju i akcijama onog drugog iz uistinu praktičnog i kritičkog polazišta. Također, važno je da nečija postignuća ne prelaze unaprijed utvrđenu razinu, te da tu nema nikoga tko dovodi u pitanje sve poznate lozinke anarhističke ideologije.

Anarhizam u ovom obliku ne predstavlja nikakav izazov za postojeće uređenje, već samo visoko specijaliziran oblik prilagođavanja. To je način života, ili njegova dopuna, s posebnim sustavom nagrada i žrtvi. Siromaštvo se smatra obaveznim, ali upravo zato se možemo zapitati što u toj poziciji bilo tko od anarhista može očekivati osim uloge gubitnika, i to bez pomoći svoje ideologije. Povijest anarhizma je povijest neviđenih poraza i mučeništva, no anarhistima to ni malo ne smeta kada svoje pobijene prethodnike pretvaraju u svetce, s tako morbidnom posvećenošću da se čovjek mora zapitati nije li to možda zato jer dijele mišljenje da je jedini dobar anarhist mrtav anarhist?

Revolucija — poražena revolucija — je veličanstvena, ali njoj je danas mjesto u knjigama i pamfletima. U revolucionarnim pokretima ovog stoljeća (misli se na 20. stoljeće) — Španjolska 1936. godine i Francuska 1968. godine su posebno jasni primjeri — službene anarhističke organizacije bile su zatečene događajima, u početku potpuno nespremljene pružiti pravu podršku, a ponekad i gore od toga. Razlozi su prilično jasni. Nije riječ tome da su sve te ideologije bile licemjerne (neke jesu). Okrenute svakodnevnom, rutinskom aktivizmu, organizacije su nesvjesno nastojale nastaviti s tim u nedogled, duboko uvjerenе da sada i ovdje revolucija nije moguća. Zbog toga su u trenutku kada bi događaji nadmašili njihovu retoriku pokazivale strah i otpor.

Uglavnom, ukoliko moraju birati između anarhizma i anarhije, većina anarhista će ipak odabrati anarhističku ideologiju i subkulturu, a ne opasan skok u nepoznato, u svijet potpune slobode i svijet bez vlasti. Kao jedini priznati kritičari države kao institucije, ovaj pokret uplašen slobodom uvijek će težiti zauzimanju nekog sigurnog mjesta u svakoj pobuni koja bi bila antidržavna. Po svojoj prirodi stalni sljedbenici, naći će se u ulozi nesuđenih vođa revolucije koja će za njihov položaj biti opasna jednako koliko i za položaj političara ili vlastodržaca. Anarhisti će uvijek, svjesno ili na neki drugi način, sabotirati revoluciju, koja bi i bez njih mogla uništiti državu, a da se pri tome ne obrati pažnju na neki detalj iz svima znane svađe između Marxa i Bakunjinina.

Anarhisti, odnosno oni koji se tako delariraju, nisu učinili ništa kako bi doveli u pitanje ideju države, i to ne samo zahvaljujući svojim smušenim, nečitljivim tekstovima, pisanim samo njima razumljivim jezikom, već zbog posebnog i vrlo zaraznog načina na koji se odnose prema drugim ljudima. Anarhisti koji vode anarhistička poduzeća najveći su saboteri anarhističkih pretenzija.

Istina, u Sjevernoj Americi vrh „federalnih” sindikalnih organizacija urušio se u potpunu ustajalost i bezidejnost, što i nije tako loše, ali neformalna društvena struktura anarhizma je i dalje izrazito hijerarhijska. Anarhisti se poslušno podvrgavaju onome što je Bakunjin nazvao „nevidljivom vladom”, koju u ovom slučaju čine urednici (ako ne po funkciji, onda prema stanju stvari) nekoliko najvećih i najdugotrajnijih anarhističkih časopisa.

Unatoč prividno dubokim ideološkim razlikama, anarhistički časopisi imaju sličan arogantan stav prema svojim čitateljima, a postigli su i sporazum o međusobnom „nenapadanju”, barem ne na način koji bi mogao razotkriti sve njihove slabosti ili potkopati njihov zajednički klasni interes — hegemoniju nad anarhistima iz nižih redova. (Primjerice, imate više mogućnosti da na stranicama časopisa koa što su *Fifth Estate* ili *Kick It Over* kritizirate upravo te časopise, a ne recimo *Processed World*). Svaka hijerarhijska organizacija ima više toga zajedničkog s bilo kojom drugom organizacijom, nego s nečim što je nije organizirano, a anarhistička kritika države je, što sami anarhisti nikako ne razumiju, prvenstveno poseban oblik kritike organizacije.

Protivnici anarhizma mogu lako zaključiti, ukoliko vlast i prisila moraju postojati, neka to onda bude očito i nazvano pravim imenom. Za razliku od ovih pametnjakovića (uglavnom desni liberteri i minarhisti), inzistiram na svojoj opoziciji prema državi. Ali ne zato što mislim da „država nije nužna” — što mnogi anarhisti tako često i nepromišljeno ponavljaju. „Obični” ljudi odbacuju ovu anarhističku tvrdnju kao čistu glupost, i to s pravom. U industrijaliziranom klasnom društvu poput našeg, država je nužna. Stvar je u tome da je država stvorila uvjete koji je čine nužnom, oduzimajući pojedincu moći i prava na slobodno, neposredno udruživanje. Nadalje, stupovi na kojima počiva državni aparat — rad, moralizam, industrijska tehnologija, hijerarhijska organizacija — ne samo da nisu nužni za zadovoljavanje pravih potreba i želja ljudi, već su tome direktno suprotstavljeni. Nažalost, većina anarhističkih struja prihvaća ove vrijednosti, ali uporno nastavlja lajati samo na njihov logičan ishod — državu.

Kada anarhisti ne bi postojali, država bi ih morala izmisliti. Znamo da se u nekoliko navrata upravo to i događalo. Potrebni su nam anarhisti operirani od anarhizma. Tek tada, i samo tada, biti ćemo u mogućnosti ozbiljno se približiti ideji anarhije.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Bob Black
Anarhizam i druge prepreke na putu prema anarhiji
1985

<http://www.stocitas.org/bobo%20black%20anarhisti.htm>
Tekst je originalno objavljen u knjizi The Abolition of Work and Other Essays, 1985.

anarhisticka-biblioteka.net